

ANBEFALINGER til national indsats for børn med sygefravær

Anbefalinger til national indsats for børn med sygefravær

30 procent af danskerne vurderede i 2013, at de lever med enten sygdom eller handicap (1). Det er mange, og der er ikke kun tale om den voksne del af befolkningen. Faktisk lever 16 procent af eleverne i den danske grundskole med kronisk eller langvarig sygdom (2).

En rundspørge gennemført af Danske Patienter viser, at 40 procent af disse børn er berettiget til sygeundervisning i hjemmet – ifølge dansk lovgivning (3) – på grund af fravær på mere end 15 dage, men kun omkring syv procent af disse får rent faktisk tilbuddet (4).

Skolerne er ifølge dansk lov forpligtet til at give alle børn lige vilkår for læring og sikre, at de kan deltage i undervisning og aktiviteter. Alle børn har undervisningspligt og -ret i folkeskolens grundskole – og det gælder også for børn med handicap og sygdom. Det følger af loven, at skolerne skal tilbyde støtteforanstaltninger og om nødvendigt alternativ undervisning (5).

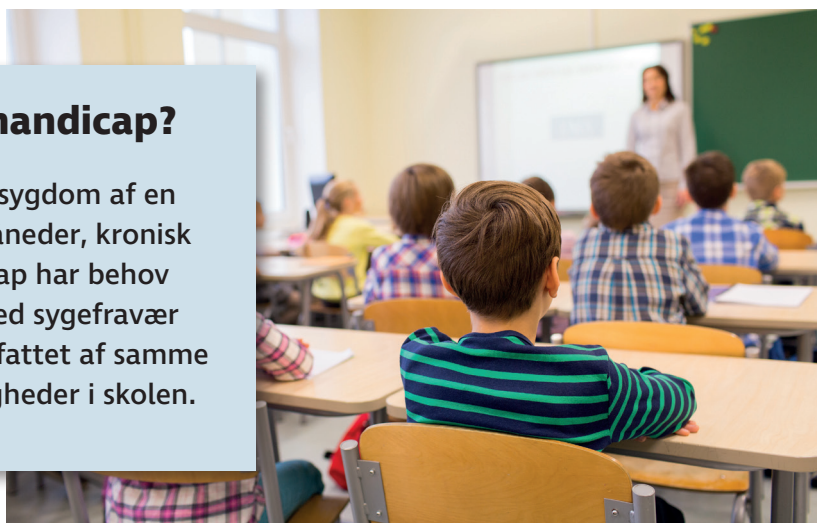
Den manglende undervisning af børn med sygdom eller handicap i grundskolen har store konsekvenser for børnene – konsekvenser for deres trivsel, læring og udvikling, der påvirker deres uddannelsesmuligheder og -niveau langt ind i voksenlivet.

Da skolerne på trods af gældende lovgivning og gode intentioner ikke formår at give børn med sygdom eller handicap den støtte, de har behov for og krav på, er der behov for en national indsats, der forpligter skolerne til handling og understøtter en god pædagogisk praksis.

Danske Patienter, Skole og Forældre, Danske Skoleelever og Danske Handicaporganisationer præsenterer her syv anbefalinger til tiltag, som bør indgå i en samlet national indsats. Tiltagene skal hindre diskrimination af – og sikre ordentlige vilkår for – børn med handicap, kronisk eller langvarig sygdom.

Sygdom eller handicap?

Børn med langvarig sygdom af en varighed over tre måneder, kronisk sygdom eller handicap har behov for samme indsats ved sygefravær og bør alle være omfattet af samme rettigheder og muligheder i skolen.

7

ANBEFALINGER til national indsats for børn med sygefravær

En national indsats skal understøtte en god pædagogisk praksis ved sygdom og fravær:

- 1** ved at formidle viden til skolerne om tilgængelige, konkrete og vidensbaserede redskaber, metoder og teknologier. Redskaber og metoder, der kan bruges aktivt i arbejdet med at udfylde elevernes faglige huller, når de er tilbage i skolen efter langvarigt sygefravær – og som kan sikre elevens faglige og sociale tilknytning til skolen under selve sygefraværet.
- 2** ved at identificere og formidle eksempler på best practice fra skoler, der håndterer sygefravær og supplerende undervisning på en god måde – til inspiration for skoleledelser og lærere.

En national indsats skal forpligte skolerne til at:

- 3** identificere elever med handicap, kronisk eller langvarig sygdom.
- 4** afdække de syge eller handicappede elevers individuelle behov i samarbejde med forældrene.
- 5** sikre brug af sygeundervisning og supplerende undervisning efter lovens anvisninger.
- 6** sikre, at både lærere og forældre bliver oplyst om de hjælpemidler og muligheder, der er til rådighed og kan mindske eller kompensere for handicap og sygdommes påvirkning af elevernes skolegang.

En national indsats skal følges op med:

- 7** tilsyn og klagemulighed eller opfølgende undersøgelser, der synliggør skolernes indsatser eller mangel på samme for ansvarlige embedsmænd og politikere, så det sikres, at børnene modtager den undervisning, de har ret til.

Problemet i detaljer

Det er grundskolens opgave at sikre alle børn mulighed for at lære og udvikle deres potentiale. Men skolerne er ikke gearret til at sikre børn med sygdom eller handicap vilkår for at lære på lige fod med deres raske kammerater. Tværtimod får sygdom og handicap ofte lov til at hindre børnenes trivsel og faglige udvikling, fordi eleverne ikke bliver kompenseret tilstrækkeligt.

Børn med en handicap, kronisk eller langvarig sygdom kommer målbart bagud i skolen sammenlignet med raske børn (6) – og det gælder i særdeleshed for de børn, som ikke har forældre med ressourcer, overskud og kompetencer til at undervise barnet selv under længere sygdomsforløb (7).

Danske Patienter og Danske Handicaporganisationer har hver især gennemført en rundspørge blandt forældre til børn med henholdsvis handicap og kronisk eller langvarig sygdom (8). I alt har 1.950 forældre svaret på spørgsmål om sygeundervisning, fravær og udfordringer i relation hertil.

Rundspørgerne viser blandt andet, at:

- ▶ børn med længerevarende sygefravær sjældent modtager sygeundervisning, selv om lovgivningen burde sikre dem dette. I Danske Patienters rundspørge opfylder 40 procent af børnene kriterierne for sygeundervisning, men kun syv procent af disse modtager tilbud herom.
- ▶ det er op til de syge børn selv at indhente det forsømte, når de atter kommer i skole, selv om det fremgår af folkeskolens bekendtgørelse, at skolen skal tilbyde supplerende undervisning (9). Halvdelen af forældrene i Danske Patienters rundspørge siger, at deres børn er bagud og har faglige huller. Kun otte procent af alle børnene har modtaget supplerende undervisning.
- ▶ en del undervisning tilrettelægges, så børn med handicap og langvarige sygdomme ikke kan deltage. I Danske Handicaporganisationers rundspørge svarer 33 procent, at deres børn ikke får støtte, så de kan deltage på lige fod med deres kammerater i timerne.
- ▶ sociale aktiviteter er vigtige for børnenes trivsel, men at mange børn med sygdom ikke kan deltage. 40 procent af børnene i Danske Patienters rundspørge kan således ikke deltage i de sociale aktiviteter i skolen på lige fod med deres klassekammerater, og 33 procent kan ikke deltage i de sociale aktiviteter efter skole.

Børnene har både brug for sygeundervisning og supplerende undervisning, men også for indsatser, der styrker deres sociale tilknytning til skolen. En dårlig social tilknytning påvirker børnenes læringsproces og øger desuden risikoen for mobning. Det skaber unødvendige problemer for eleverne, der kan have konsekvenser for deres uddannelsesmuligheder og trivsel langt ind i voksenlivet.

Internationale undersøgelser viser, at børn med sygdom eller handicap i mange tilfælde har de samme kognitive evner som andre børn (10). Men på grund af de manglende indsatser i den danske grundskole præsterer de dårligere i akademiske test. Det er et tab af ressourcer for den enkelte elev – men også for samfundet. I værste tilfælde betyder det, at børnene ikke formår at færdiggøre grundskolen og tage en ungdomsuddannelse. Der er således god grund til at udvikle børnenes potentiale i langt højere grad, end det sker i dag.

Lovgrundlaget

Når en elev er langtidssyg, har skolens leder ansvar for snarest muligt og senest efter 15 skoledages fravær at gå i dialog med forældrene for at vurdere behovet for sygeundervisning.

Samme regler gælder, når en elev har hyppige kortvarige forsømmelser på grund af sygdom svarende til 15 skoledages fravær inden for et kvartal.

Det er skolelederens ansvar at iværksætte den nødvendige kompensation i form af sygeundervisning, supplerende undervisning eller anden specialpædagogisk bistand under ni timer ugentligt.

Det er alene skolelederen, som har til opgave at sikre undervisning til børn med sygdom og handicap inden for de rammer, som lovgivningen, kommunalbestyrelsen og skolebestyrelsen har sat.

Der findes ingen instanser, som forældre og børn kan klage til over manglende iværksættelse af sygeundervisningen jævnfør Folkeskolelovens § 45 stk. 2.

Skolerne mangler viden om lovgivning og redskaber

Skal vi udnytte børnenes potentialer til gavn for både børn og samfund, kræver det en konsekvent pædagogisk praksis i forbindelse med sygefraværet i grundskolen. En praksis, som sikrer børnenes indlæring og tilknytning til skolen både under sygefraværet, men også når de er tilbage i skolen efter længere tids fravær.

Der er stor velvilje blandt skolelederne, men samtidig er problemets omfang stærk undervurderet – og skolerne har meget dårligt kendskab til de rettigheder, som børnene faktisk har ifølge lovgivningen (11).

Da der ikke eksisterer mulighed for at klage og ikke føres tilsyn med skolerne, overser man problemet og dets omfang – og det betyder, at børnene ikke modtager den kompenserende undervisning, de har brug for og ret til.

I en kvalitativ undersøgelse gennemført af Danske Patienter (12) blandt 14 af landets skoleledere giver lederne udtryk for, at de mangler viden og kendskab til de redskaber og støttemuligheder, der kan hjælpe børnene. Der er således behov for en indsats, som styrker skolernes viden, og som kan understøtte dem i at få etableret en pædagogisk praksis for håndtering af sygefravær.

Noter

- 1 Det Centrale Handicapråd, Mennesker med handicap i Danmark (2014):
http://www.dch.dk/sites/default/files/Mennesker%20med%20handicap%20i%20Danmark_FINAL.pdf
(hentet den 9. februar 2017)

SFI – Det Nationale Forskningscenter for Velfærd, Hverdagsliv og levevilkår for personer med funktionsnedsættelser (2013):
https://pure.sfi.dk/ws/files/202818/1326_Hverdagsliv_og_levevilkaar.pdf
(hentet den 9. februar 2017)
- 2 Sundhedsstyrelsen, Sociale forholds betydning for børn med kroniske sygdomme (2012).

Danske Patienter, Skoleliv med sygdom – En gennemgang af forskningslitteraturen (2015):
www.danskepatienter.dk/files/media/Publikationer/skoleformig/temaer/skoleliv_med_sygdom_faerdig.pdf
(hentet 16. januar 2017)
- 3 Bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler (2014), retsinformation:
<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=164032>
(hentet 16. januar 2017)
- 4 Danske Patienter, Skoleliv med sygdom: Hvilken støtte får børnene? (2016):
<http://danskepatienter.dk/om-danske-patienter/publikationer/skoleliv-med-sygdom-hvilken-stoette-faar-boernene>
(hentet 10. januar 2017)
- 5 Danske Patienter, Ret og pligt – når et skolebarn rammes af sygdom (2016), opsamling på lovgivning:
<http://danskepatienter.dk/om-danske-patienter/publikationer/ret-og-pligt-naar-et-skolebarn-rammes-af-sygdom>
(hentet den 16. januar 2017)
- 6 Undervisningsministeriet, Statistik om elevfravær – Overblik over elevfravær i folkeskoler og specialskoler i skoleåret 2015/16:
www.uvm.dk/Service/Statistik/Statistik-om-folkeskolen-og-frie-skoler/Statistik-om-elever-i-folkeskolen-og-frie-skoler/Statistik-om-elevfravaer
(hentet 17. januar 2017)

Muskelsvindfonden, Trivselsundersøgelse blandt skolebørn med muskelsvind (2015):
<https://muskelsvindfonden.dk/nyheder/boern-med-fysisk-handikap-foeler-sig-fagligt-bagefter-skolerne-lever-ikke-op-til-deres-ansvar>
(hentet 17. januar 2017)

Danske Patienter, Skoleliv med Sygdom – en gennemgang af forskningslitteraturen (2014):
http://danskepatienter.dk/files/media/Publikationer/skoleformig/temaer/skoleliv_med_sygdom_faerdig.pdf
(hentet 10. januar 2017)

- 7 Danske Patienter, Skoleliv med sygdom – En gennemgang af forskningslitteraturen (2015):
https://danskepatienter.dk/files/media/Publikationer/skoleformig/temaer/skoleliv_med_sygdom_faerdig.pdf
(hentet 16. januar 2017)
- 8 Danske Handicaporganisationer, Inklusionssurvey (2016).

Danske Patienter, Skoleliv med sygdom: Hvilken støtte får børnene? (2016):
<http://danskepatienter.dk/om-danske-patienter/publikationer/skoleliv-med-sygdom-hvilken-stoette-faar-boernene>
(hentet 10. januar 2017)
- 9 Bekendtgørelse om sygeundervisning af elever i folkeskolen og frie grundskoler (2014),
retsinformation:
<https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=164032>
(hentet 16. januar 2017)
- 10 Danske Patienter, Skoleliv med Sygdom – en gennemgang af forskningslitteraturen (2014):
https://danskepatienter.dk/files/media/Publikationer/skoleformig/temaer/skoleliv_med_sygdom_faerdig.pdf
(hentet 10. januar 2017)
- 11 Danske Patienter, Skolen er også for elever med kronisk eller langvarig sygdom
– en kvalitativ undersøgelse af skoleledernes oplevelser (2016):
http://danskepatienter.dk/files/media/Publikationer/skoleformig/skolen_er_ogsaa_for_elever_med_kronisk_eller_langvarig_sygdom.pdf
(hentet 10. januar 2017)
- 12 Danske Patienter, Skolen er også for elever med kronisk eller langvarig sygdom
– en kvalitativ undersøgelse af skoleledernes oplevelser (2016):
http://danskepatienter.dk/files/media/Publikationer/skoleformig/skolen_er_ogsaa_for_elever_med_kronisk_eller_langvarig_sygdom.pdf
(hentet 10. januar 2017)